

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
МИНИСТАРСТВО ГРАЂЕВИНАРСТВА, САОБРАЋАЈА И ИНФРАСТРУКТУРЕ
СЕКТОР ЗА ПРОСТОРНО ПЛАНИРАЊЕ И УРБАНИЗАМ

**ПРОСТОРНИ ПЛАН ПОДРУЧЈА ПОСЕБНЕ НАМЕНЕ
ИНФРАСТРУКТУРНОГ КОРИДОРА
ДРЖАВНОГ ПУТА IБ РЕДА ПАРАЋИН-ЗАЈЕЧАР-НЕГОТИН**

- РАНИ ЈАВНИ УВИД -

Београд, октобар 2020. године

УВОД

Приступа се изради Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута ІБ реда Параћин-Зајечар-Неготин (у даљем тексту: Просторни план), на основу Одлуке о изради Просторног плана („Службени гласник РС”, број 109/20) и Одлуке о изради Стратешке процене утицаја Просторног плана на животну средину („Службени гласник РС”, број 105/20). Обрађивач Просторног плана и Идејног пројекта државног пута ІБ реда Параћин-Зајечар-Неготин су Институт за архитектуру и урбанизам Србије (Просторни план) и Институт за путеве а.д. Београд (Идејни пројект), у складу са Уговором за извршење наведених услуга од 18.02.2020. године.

Планирање, коришћење, уређење и заштита коридора планираног државног пута ІБ реда засниваће се на принципима уређења и коришћења простора утврђеним чланом 3. Закона о планирању и изградњи („Службени гласник РС”, бр. 72/09, 81/09 - исправка, 64/10 - УС, 24/11, 121/12, 42/13 - УС, 50/13 - УС, 98/13 - УС, 132/14, 145/14 и 83/18, 31/19, 37/19 – др закон и 9/20), као и на Закону о путевима („Службени гласник РС”, бр. 41/18 и 95/18 – др закон), Закону о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10), Закону о заштити животне средине („Службени гласник РС”, бр. 135/04, 36/09, 36/09 – др. закон, 72/09 – др. закон, 43/11 – одлука УС, 14/16, 76/18, 95/18 – др. закон и 95/2018 – др. закон), Закону о стратешкој процени утицаја на животну средину („Службени гласник РС”, бр. 135/04 и 88/10), Правилнику о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС”, број 50/11), Правилнику о садржини, начину и поступку израде докумената просторног и урбанистичког планирања („Службени гласник РС”, број 32/19) и другим законима Републике Србије којима се дефинишу и одређују услови, начин и садржај израде пројектне документације.

Основни разлог за израду и доношење Просторног плана је стварање услова за реализацију националних интереса у области саобраћајне инфраструктуре на принципима одрживог развоја. Подизање нивоа приступачности подручја обухваћеног израдом Просторног плана и региона Поморавља и источне Србије, имаће позитивне ефекте на подизање нивоа њихове конкурентности, а самим тим и на динамику будућег развоја у ширем окружењу. Концепција планирања, коришћења и уређења простора дефинисаће се на начин којим се обезбеђује изградња и експлоатација коридора државног пута ІБ реда. Просторним планом ствара се плански основ за његово директно спровођење издавањем локацијских услова (кроз детаљну регулациону разраду коридора државног пута ІБ реда), израду техничке документације, прибављање дозвола у складу са законом, односно стварање услова за изградњу државног пута ІБ реда.

Просторни план се заснива на студијској, техничкој и другој документацији, резултатима досадашњих истраживања и важећим планским и развојним документима у Републици Србији. Саставни део израде Просторног плана чини и стратешка процена утицаја Просторног плана на животну средину.

Планска решења Просторног плана за коридор државног пута ІБ реда биће утврђена са већим степеном детаљности у односу на коридоре других магистралних инфраструктурних система. За потребе израде Просторног плана користиће се идејна решења и елементи идејног пројекта за изградњу дела предметне деонице државног пута ІБ реда (чији је обрађивач Институт за путеве а.д. Београд).

1. ОПИС ГРАНИЦА ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Одлуком о изради Просторног плана дата је оквирна граница обухвата Просторног плана, која треба да буде коначно утврђена Нацртом просторног плана. За потребе упућивања у процедуру раног јавног увида предлаже се обухват Просторног плана на деловима територија градова Бора и Зајечара и општина Параћин, Бољевац и Неготин, и то (Табела 1):

- 1) на територији града Бор – катастарске општине (2): Шарбановац и Метовница;
- 2) на територији града Зајечара – катастарске општине (12): Вражогрнац, Копривница, Мала Јасикова, Велика Јасикова, Салаш (Салаш варош и Салаш село), Метриш, Трнавац, Јелашница, Зајечар (Зајечар I и Зајечар II), Гамзиград, Звездан и Рготина;
- 3) на територији општине Параћин– катастарске општине (8): Давидовац, Извор, Клачевица, Бошњане, Доња Мутница, Лешје, Мириловац и Главница;
- 4) на територији општине Бољевац – катастарске општине (13): Криви Вир, Мали Извор, Боговина, Мирово, Луково, Јабланица, Подгорац II, Сумраковац, Савинац, Илино, Бољевац, Валакоње, Оснић; и
- 5) на територији општине Неготин – катастарске општине (8): Неготин, Брестовац, Трњане, Штубик II, Сиколе II, Карбулово, Јасеница, Сиколе I.

Оквирна граница Просторног плана за потребе раног јавног увида дата је границама наведених катастарских општина, док ће у Нацрту Просторног плана, по коначном дефинисању коридора и трасе државног пута IБ реда, бити одређена границом коридора пута, односно аналитички одређеним геодетским тачкама.

Просторним планом биће обухваћени:

- 1) коридор државног пута IБ реда, на правцу Аутопут Е-75 Београд–Ниш (петља „Параћин” на ДП IА реда бр. 1 на km 740+462) – Бољевац – Зајечар (обилазница) – Неготин, укупне дужине око 133 km и ширине од 100 m до 300 m, који обухвата трасу са заштитним појасевима државног пута IБ реда; и
- 2) постојећи и планирани коридори других магистралних инфраструктурних система са трасом и заштитним појасима (непосредним и ширим) инфраструктурних система који су у обухвату планског подручја (гасоводи, далеководи, оптички каблови и др. који се укрштају са државним путем IБ реда).

Просторним планом биће сагледана по потреби и зона утицаја коридора државног пута IБ реда на окружење (најближа насеља, инфраструктурни коридори, туристички простори, заштићена подручја природних вредности, изворишта водоснабдевања и сл.). Коридор планираног државног пута IБ реда почиње од постојеће петље „Параћин” на коридору аутопута Е-75 Београд-Ниш (на km 740+462 аутопута, односно на почетку државног пута IБ реда). Од ове петље, коридор државног пута IБ реда, у правцу истока пролази кроз територије општина Параћин и Бољевац и града Зајечара (заобилазећи грађевинско подручје са северозападне стране), након чега иде у правцу севера и пролази кроз делове територија града Бора и општине Неготин све до уласка у грађевинско подручје насеља Неготин.

Оквирна површина подручја Просторног плана је око 1.339 km². Коначан обухват као и тачна дужина деонице биће дефинисане Нацртом просторног плана. Шире подручје Просторног плана приказано је на графичком прилогу: Посебна намена простора.

Табела 1. Обухват подручја Просторног плана

Јединица локалне самоуправе (ЈЛС)	Површина обухваћеног дела територије ЈЛС, km ²	Дужина деоница планираног пута на територији ЈЛС, km
Град Бор	94,50	8,2
Град Зајечар	341,60	41,2
Општина Параћин	114,00	21,7
Општина Бољевац	593,50	42,3
Општина Неготин	195,40	19,3
Укупно	1.339,00	132,7

2. КРАЋИ ИЗВОД ИЗ ПЛАНСКИХ ДОКУМЕНАТА ВИШЕГ РЕДА

2.1. Закон о Просторном плану Републике Србије од 2010. до 2020. године („Службени гласник РС”, број 88/10)

Законом о Просторном плану Републике Србије за период од 2010. до 2020. године утврђене су дугорочне основе организације, уређења, коришћења и заштите простора Републике Србије у циљу усаглашавања економског и социјалног развоја са природним, еколошким и културним потенцијалима и ограничењима на њеној територији.

Предвиђен је развој мреже градова и урбаних центара у Источној Србији и то на правцу Параћин, Туприја, Јагодина, Зајечар, Бор, Неготин, Кладово и Мајданпек. У Источној Србији, као целини изузетних природних одлика али тешко угрожене демографски, предвиђено је мобилизирање економских развојних пројеката, што претпоставља јачање саобраћајних и инфраструктурних веза, и пројекте у области привреде, саобраћајне привреде, енергетике, туризма и др. Средњи и мањи урбани центри, са својим специфичним културним и привредним обележјима, заједно са регионалним центрима у окружењу, треба да допринесу оживљавању просторног развоја ове макрорегионалане целине, уз очекивану подршку Републике, нарочито код јачања приступачности (повезивања у правцу Коридора Х) и заштите природних целина.

Дефинисана је концепција развоја путног саобраћаја и путне инфраструктуре која представља синтезу раније започетих студија и пројеката. Према таквој концепцији, Република Србија представља велики транспортни и саобраћајни центар у коме егзистира неколико већих урбаних центара који су носиоци функција и интеграције простора у оквиру примарних и секундарних развојних појасева. У правцу остваривања просторног развоја утврђено је спровођење активности на коридору државног пута I реда Параћин – Бољевац – Зајечар – Вршка чука (граница са Бугарском), као једно од планских решења у области путног саобраћаја. То обухвата и наставак путног правца од Зејечара ка Неготину и даље ка Кладову, као инфраструктури која је значајна за регион и наставак трансграничног повезивања (граница са Бугарском и Румунијом). То подразумева скуп различитих планских и пројектних решења и извођења грађевинских радова на рехабилитацији и реконструкцији, доградњи и изградњи, на појединим деоницама утврђеног путног правца (или на целокупној дужини).

2.2. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана Тимочке крајине („Службени гласник РС”, број 51/11)

Регионалним просторним планом Тимочке крајине обухваћена је територија површине 7130 km² (што представља око 8% територије Републике Србије). Највећи део подручје предметног просторног плана налази се у обухвату овог плана.

Уредбом о утврђивању Регионалног просторног плана Тимочке крајине, као једно од планских решења развоја друмског саобраћаја, предвиђене су активности на развоју саобраћајне инфраструктуре на правцима: Параћин – Бољевац – Зајечар (са обилазницом) – Вршка чука (граница са Бугарском) (Е-761, пут I реда бр. 5); као и Ђердап II – Зајечар – Ниш (потенцијални коридора аутопута – тимочке магистрале); и др. Планским решењима је пре свега предвиђена модернизација, осавремењавање, реконструкција коловоза и исправљање елемената путева на деоницама на којима не задовољавају стандарде за магистралну категорију путева у циљу остваривања краће и квалитетније везе Тимочка крајина са Паневроским коридором Х.

2.3. Уредба о утврђивању Регионалног просторног плана за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа („Службени гласник РС”, број 39/14)

Регионалним просторним планом за подручје Шумадијског, Поморавског, Рашког и Расинског управног округа обухваћена је територија површине 11.588 km² (што представља

око 13% територије Републике Србије). Мали део подручја предметног просторног плана налази се у обухвату овог плана (коридор на територији општине Параћин). Уредбом о утврђивању овог регионалног просторног плана предвиђен је развој западноморавског коридора који се са источне стране великоморавског коридора наставља, тимочким коридором, односно потезом од Параћина ка Зајечару и даље ка Бугарској. Међу приоритетима су и активности на постојећем државном путу I реда, од Параћина ка Бољевацу и Зајечару и даље.

2.4. Остали планови подручја посебне намене

Граница просторног плана се преклапа или тангира и следеће просторне планове подручја посебне намене, без значајнијег утицаја на саму посебну намену, и то: Просторни план подручја посебне намене Борско-мајданпечког рударског басена (у изради); Просторни план подручја слива водоакумулације Боговина „Службени гласник РС”, број 43/99); Просторни план подручја посебне намене инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС”, број 77/02); Измене и допуне Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора ауто-пута Е-75, деоница Београд-Ниш („Службени гласник РС”, број 121/14); Просторни план подручја посебне намене природног добра Бељаница–Кучај („Службени гласник РС”, број 98/14); Просторни план подручја посебне међународног водног пута Е 80 - Дунав (паневропски Коридор VII) („Службени гласник РС”, број 14/15); Просторни план подручја посебне намене Националног парка „Ђердап” („Службени гласник РС”, број 43/13); Просторни план подручја посебне намене археолошког налазишта Ромулијана – Гамзиград („Службени гласник РС”, број 131/04); Просторни план подручја посебне намене транснационалног гасовода „Јужни ток” („Службени гласник РС”, број 119/12); Измене и допуне Просторног плана подручја посебне намене транснационалног гасовода „Јужни ток” („Службени гласник РС”, број 98/13), Просторни план подручја посебне намене система продуктовода кроз Републику Србију (Сомбор – Нови Сад – Панчево – Београд – Смедерево – Јагодина – Ниш) („Службени гласник РС”, број 19/11), као и Просторни план подручја посебне намене магистралног гасовода граница Бугарске – граница Мађарске („Службени гласник РС”, број 52/18 и 36/19).

3. ОПИС ПОСТОЈЕЋЕГ СТАЊА И НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

3.1. Опис постојећег стања

Путну мрежу на територији Просторног плана, према Уредби о категоризацији државних путева („Службени гласник РС”, бр. 105/13, 119/13 и 93/15), чине следећи државни путеви (у даљем тексту: ДП): ДП IА реда А1 (аутопут Е-75 деоница Београд-Ниш), ДП IБ реда бр. 36 (веза са државним путем А1 Параћин – Бољевац – Зајечар – државна граница са Бугарском (гранични прелаз Вршка Чука), ДП IБ реда бр. 35 (државна граница са Румунијом/ гранични прелаз Ђердап – Кладово – Неготин – Зајечар/веза са државним путем 36 – Књажевац – Сврљиг – Ниш и даље), ДП IБ реда бр. 37 (Селиште – Бор – Зајечар – веза са државним путем 36), ДП IБ реда бр. 33 (веза са државним путем А1 – Пожаревац – Кучево – Мајданпек – Неготин/веза са државним путем 35 – државна граница са Бугарском (гранични прелаз Мокрање), ДП IА реда бр. 218 (Бољевац – Ртањ – Сокобања – Врело – Горња Топоница), ДП IА реда бр. 219 (Бољевац – Бучје – Књажевац), ДП IБ реда бр. 387 (Давидовац – Поповац), ДП IБ реда бр. 388 (веза са државним путем 36 – Грза – Сисевац – веза са државним путем 160), ДП IБ реда бр. 389 (Стража – Брезовица – Борско Језеро), ДП IБ реда бр. 421 (веза са државним путем 36 – Мирново – Ртањ), ДП IБ реда бр. 391 (Брестовачка Бања – Злот – Бољевац), ДП IБ реда бр. 395 (Зајечар – Лубница – Бољевац), ДП

ПБ реда бр. 395 (Брестовац – Метовница – Гамзиградска Бања – Гамзиград – веза са државним путем 36), ДП ПБ реда бр. 398 (Лука – Салаш – Брусник – Речка – Неготин).

Снабдевање електричном енергијом врши се преко преносног система АД Електромрежа Србије системом мреже далековода и објеката у функцији електроснабдевања, обједињеног у електроенергетски систем Републике. Трасе далековода које се налазе у обухвату Просторног плана или се укрштају са коридором државног пута ПБ реда, Параћин-Зајечар-Неготин су: ДВ 400kV на правцу Ниш – Зајечар – ХЕ Ђердап; неколико траса ДВ 110 kV на правцима Зајечар – Неготин, Бор – Неготин, и више дистрибутивне мреже 35 kV.

У обухвату територије Просторног плана у изградњи је магистрални гасовод (граница Бугарске – граница Мађарске) деоница Зајечар – Параћин, који се на три места укршта са коридором државног пута ПБ реда бр. 36 (два пута на територији Бољевца и једанпут на територији Параћина), и пружа се паралелно са коридором државног пута у дужини од око 45km.

Према подацима Пописа становништва 2011. године, на територији Просторног плана, живело је 85.498 становника, са просечном густином насељености од 63,8 становника по km².

На основу Уредбе о утврђивању јединствене листе неразвијености региона и јединица локалне самоуправе за 2014. годину („Службени гласник РС”, број 104/14) град Бор припада првој групи јединица локалне самоуправе чији је степен развијености изнад републичког просека; град Зајечар припада другој групи јединица локалне самоуправе чији је степен развијености у распону од 80% до 100% републичког просека; док су општине Бољевац, Неготин и Параћин сврстане у трећу групу јединица локалне самоуправе, чији степен развијености се налази у опсегу 60% до 80% републичког просека.

Привреду на територији и окружењу Просторног плана карактерише недовољна диверсификованост, конкурентност и транзицијске промене које су утициле на поларизацију и неравномерност у нивоу развијености и размештају привредних капацитета. У кључне проблеме привредног развоја могу се сврстати и екстремна депопулација, дисбаланс између старосне, миграционе, квалификационе, образовне и структуре радно-способног становништва, као и проблеми недовољне инфраструктурне опремљености привредних локација и простора, и др. Док су у развијеним привредним срединама значајно заступљене пропульзивне индустријске гране (прерађивачка индустрија, рударство, металургија и сл.), у неразвијеним општинама претежно су заступљене традиционалне индустријске гране као што су прехранбена, прерађивачка, текстилна и др, које су подложне технолошком застаривању, губљењу конкурентске способности и тржишта. Основни потенцијали привреде су: пољопривреда, заснована на унапређеним традиционалним видовима уз стварање услова за ефикаснију производњу, формирање микропогона за прераду пољопривредних производа, пласман производа, развој сточарства и млекарства, удруживањем произвођача и др; шумарство, лов и водопривредне активности афирмација и коришћења обновљивих извора енергије; развој сектора вађења руда, пре свега модернизација и еко-реструктурирање рударско-металуршког комплекса РТБ „Бор“, као и развој сектора неметала, сектора подземне експлоатације угља и других ресурса; развој малих и средњих предузећа, као основни облик организовања фирми и генератор развоја, конкурентности и запошљавања (приоритетно у производњи и преради пољопривредних производа, туризму, трговини и сектору услуга); саобраћајне услуге и складишно-логистичке активности; даљи развој и диверзификација услуга терцијарног и кварталног сектора; и др.

Рељеф планског подручја мањим делом је низијског/долинског типа (посебно у алувијалној равни реке Грзе од Праћина до насеља Извор), делом брдско-планинског типа (од Извора ка превоју Честобродица и ка Ртњу до долине Црног Тимока) односно опет долинско типа (дуж Црног Тимока до насеља Звездан код Зајечара). Након обиласка Зајечара са западне стране, саобраћајница се пружа брдско-долинским рељефом (дуж Тимока) ка Салашу и Неготину. Надморске висине коридора државног пута ПБ реда варирају од оних мањих од 250 (у долини Грзе) и 200-300 m н.в (у долини Црног Тимока и Тимока и побрђу долинских страна које се одликују благом заталасаношћу површина) до око 600 m н.в (превој Честобродица).

Речни токови у обухвату Просторног плана представљени су притокама Велике Мораве и Дунава и припадају Црноморском сливу. Као најзначајније хидрографске карактеристике на територији планског подручја могу се издвојити речни токови: Грзе, Црног Тимока, Белог Тимока и Тимока.

У погледу геолошког састава основна карактеристика је присуство разноврсних стена и изузетно сложених тектонских јединица. У ширем окружењу коридора државног пута IB реда су формирана многобројна лежишта најразличитијих минералних сировина, како металичних и неметаличних, енергетских сировина тако и неметала, грађевинско-техничког камена и архитектонског грађевинског камена.

Коридор државног пута IB реда малим делом се пружа равничарским (плодним) земљиштима (око 200 m н.в), док се већим делом пружа руралним подручјима које одликују брежуљкаста земљишта (200-350 m н.в.) са нижим брдима, долинама и котлинама, односно брдска земљишта (350-600 m н.в) са вишим долинама и котлинама.

На ширем подручју коридора будуће саобраћајнице налази се велики број културних и природних добара, која су заштићена или су у поступку заштите, и то: Специјални резерват природе „Ртањ”, део општине Бољевац, површине 5.600 ha (јужно од коридора); Општи резерват природе „Буково”, општина Неготин, површине 10 ha (источно од коридора); Споменик природе „Боговинска пећина”, општина Бољевац, површине 14 ha (северно од коридора); Строги резерват природе „Мала Јасенова глава”, општина Бољевац, површине 6 ha (јужно од коридора); Предео изузетних одлика „Ромулијана-Гамзиград”, општина Зајечар, површине 2.686 ha и површине заштитне зоне 2.414 ha (јужно од коридора); Споменик природе Врело Грзе, општина Параћин, (северно од коридора); Парк природе „Кучај-Беланица” – у поступку заштите, делови територија општина Параћин и Бољевац (северно од коридора); Подручје планине Дели Јован – у поступку заштите, на деловима територија Града Зајечара, општина Неготин и Зајечар, оквирне површине 6.600 ha (западно од коридора).

Такође на ширем подручју коридора будуће саобраћајнице налазе се непокретна културна добра која су проглашена или уживају претходну заштиту, и то: археолошко налазиште „Гамзиград” - културно добро од изузетног значаја, уписано на Листу светске културне и природне баштине UNESCO-а под називом „Гамзиград-Ромулијана, Галеријева палата”, на подручју општине Зајечар (јужно од коридора); просторна културно-историјска целина „Комплекс Неготинских пивница”, на подручју општине Неготин (источно од коридора); споменици културе Манастир Лапушња, на подручју општине Бољевац (јужно од коридора), Манастир Буково (источно) и археолошко налазиште „Локалитет Врело-Шаркаман” (западно од коридора) на подручју општине Неготин;

Подручје планираног коридора већим делом представља релативно очувану средину, са деловима територије који се одликују високим квалитетом, нарочито на деловима простора који су заштићени или су у поступку заштите. Поред тога, могу се издвојити и подручја природне и животне средина у оквиру грађевинских подручја насеља и дуж зона инфраструктурних система.

3.2. Начин коришћења простора

На подручју Просторног плана доминира пољопривредно земљиште са око 55% површине, затим шуме, шумско земљиште и други вегетацијом обрасли терени са око 35% површине, насеља и други антропогени терени у функцији насеља и инфраструктуре заузимају око 8% површина, док водно земљиште заузима свега око 2% површине.

Подручје Просторног плана обухвата делове локалних самоуправа који су покривени просторним плановима општина, и то: Просторни план територије града Зајечара („Службени лист града Зајечара”, број 15/12), Просторни план града/општине Бор („Службени лист општине Бор”, бр. 2/14 и 3/14.), Просторни план општине Параћин („Службени лист општине Параћин“, број 353-

354/2011-01-II од 01.07.2011.) и Просторни план општине Неготин („Службени лист општине Неготин”, број 16/11).

4. ПРИНЦИПИ И ЦИЉЕВИ ИЗРАДЕ ПРОСТОРНОГ ПЛАНА

Изградња државног пута IB реда Параћин-Зајечар-Неготин, директно ће допринети бржем развоју обухваћеног дела Поморавља и источне Србије и јединица локалне самоуправе које се непосредно везују за овај коридор, у првом реду њиховој саобраћајној и привредној интеграцији са укупним простором Србије. На подручју Просторног плана, односно непосредном окружењу коридора налазе се привредни и урбани центри Параћин (Поморавски управни округ), Зајечар и Бољевац (Зајечарски управни округ) као и Бор и Неготин (Борски управни округ). Уз друге мере и програме, њихово саобраћајно и функционално интегрисање у простор Србије сматра се једним од главних предуслова бржег привредног и социјалног развоја. Услов за остваривање тог циља, односно за постизање већих позитивних ефеката утицаја инфраструктурног коридора на шире окружење, јесте изградња и реконструкција деонице државног пута IB реда од Параћина до Зајечара и Неготина, као и његова конекција на подужне и попречне саобраћајне правце које овај простор повезују са централним и источним деловима Србије (великоморавским развојним појасем ка Нишу и Београду; тимочким развојним појасем ка Нишу и Кладову; односно дунавским појасем). Саобраћајно повезивање подручја Просторног плана са осталим деловима Србије заснива се на планској концепцији Просторног плана Републике Србије и стратешком приоритету јачања веза и повезивања Коридора X (аутопут E-75) и Коридора VII (река Дунав), као и трансграничном повезивању и сарадњи (ка Румунији и Бугарској).

Изградња, опремање и уређење инфраструктурног коридора индиректно ће допринети јачању саобраћајних, привредних и других функција Зајечара и Бора, и већег броја осталих општина источне Србије, посебно Бољевца, Неготина, Кладова, а тиме и остваривању циљева Просторног плана Републике Србије и укупне стратегије развоја Србије.

Изrada Просторног плана и концепција изградње и развоја државног пута IB реда и магистралних инфраструктурних система у коридору базирана је на следећим основним принципима одрживог развоја, и то:

- *принцип одрживог развоја инфраструктуре* чијом применом се подстиче равномеран просторни развој, кроз стварање услова за повезивање неразвијених и изолованих подручја са већим насељима и омогућавање њиховог приступа магистралним инфраструктурним системима. У циљу постизања уравнотеженог просторног развоја подразумева побољшање веза између малих градова и руралних области са транс-европским мрежама и саобраћајним центрима, као и активности на повећању регионалне доступности кроз остваривање недостајућих унутеррегионалних веза. Принцип подразумева и спровођење активности изградње телекомуникационих мрежа и елиминисања физичких и других ограничења, са циљем да се свим насељима обезбеди подједнак приступ информацијама; и
- *принцип смањивања штетног утицаја на животну средину* који подразумева сагледавање квалитета животне средине и дефинисање планских решења којима се она штити од негативних утицаја. При томе је потребно базирати концепт заштите на превенцији и заштити од негативних утицаја који могу настати изградњом државног пута IB реда и одвијањем саобраћаја, као и функционисањем других магистралних инфраструктурних система у коридору. Примена принципа мора треба предупредити или ублажити различите врсте штетних утицаја по животну средину, првенствено у погледу заштите од буке, заштите и смањивања емисије штетних гасова и спречавања и смањивања могућих штетних утицаја на животну средину приликом акцидената у коридору.

Поред тога, концепција решења система државног пута IB реда и других магистралних инфраструктурних система је дефинисана уз поштовање следећих *посебних принципа изградње*, и то:

- афирмација и доследна подршка политици полицентризма и децентрализације, уз истовремену функционално-развојну интеграцију јединица локалне самоуправе у непосредном окружењу коридора;
- интеррегионално и трансдржавно функционално повезивање регионалних и локалних јединица;
- унапређење саобраћајне доступности као доминантан фактор искоришћења територијалних потенцијала и уравнотеженог развоја;
- јачање конкурентности, што подразумева јачање и функционално профилисање слабо развијених подручја;
- активна имплементација политике учешће јавности у поступку израде и доношења Просторног плана, а нарочито у погледу утицаја на избор појединих планских решења, као и већа транспарентност код одлучивања;
- обезбедити могућност решавања одређеног проблема на више нивоа одлучивања, односно на оном нивоу одлучивања који ће обезбедити највећу ефикасност;
- стриктно поштовање заштите јавног интереса, јавних добара и јавног простора;
- развој јавно-приватног партнерства, посебно у погледу изградње и коришћења пратећих садржаја за потребе корисника пута на коридору;
- сагледавање економске исплативости кроз израду студије оправданости;
- обезбеђење безбедности свих корисника пута, којом се са високим степеном поузданости гарантује сигурност учесника у саобраћају и материјалних добара од евентуалних хаварија;
- прилагођавање европским стандардима при пројектовању и извођењу путева и опреме пута, увођење нових технологија у управљању саобраћајем, формирање квалитетних база података, и др.

Општи циљ израде Просторног плана јесте дефинисање планског основа и обезбеђење просторних услова за изградњу, опремање и функционисање државног пута IB реда, Параћин-Зајечар-Неготин, као и за развој и функционисање других магистралних инфраструктурних система у коридору.

Основни циљеви дугорочног развоја, коришћења и уређења подручја Просторног плана су:

- 1) утврђивање смерница за размештај и подршке развоју становништва, насеља и активности на подручју Просторног плана, уз уважавање економских, техничко-технолошких, еколошких, социјалних и просторно-функционалних критеријума; и
- 2) обезбеђење услова за боље функционисање магистралних саобраћајних објеката који се налазе у инфраструктурном коридору, укључујући и њихово евентуално размештање.

Посебни циљеви су:

- утврђивање планских решења којима се резервише простор за инфраструктурни коридор државног пута IB реда, утврђује посебан режим заштите коридора и контактних подручја, обезбеђују услови за очување и унапређење квалитета саобраћајне повезаности и доступности насеља, привредних и туристичких комплекса у ширем заштитном појасу пута и зони његовог утицаја;
- дефинисање односа са осталим наменама и инфраструктурним системима у ширем заштитном појасу и зони утицаја, ради боље интеграције и веће улоге државног пута IB реда и утицаја на привредни и социјални развој окружења;
- утврђивање трасе државног пута IB реда и саобраћајних веза са мрежом државних и општинских путева у окружењу коридора одређивањем оптималних локација површинских раскрсница и денivelисаних укрштаја;
- утврђивање локација функционалних пратећих садржаја пута;
- утврђивање критеријума за размештај пратећих садржаја за потребе корисника пута;
- усклађивање положаја државног пута IB реда и осталих постојећих и планираних инфраструктурних система у коридору (аеродрома, железничке пруге,

водопривредне, електроенергетске и телекомуникационе инфраструктуре и др.) и њихових заштитних појасева;

- смањење негативних утицаја државног пута ІБ реда на животну средину у ширем заштитном појасу и зони његовог утицаја;
- обезбеђење заштите од буке на деловима коридора који пролазе поред насеља и поред зона под заштитом;
- очување и унапређење природних, културних и других вредности у коридору;
- пејзажно уређење трасе и објеката пута, очување карактера предела у коридору и на подручју Просторног плана;
- очување и заштита регионалних и локалних изворишта водоснабдевања и квалитета воде у водотоцима у коридору и зони његовог утицаја;
- омогућавање остварења одрживог развоја пољопривредне производње у зони утицаја коридора и максимално очување постојећег квалитета пољопривредног земљишта;
- усаглашавање и решавање потенцијалних конфликта везаних за пролазак коридора кроз шуме и шумско земљиште; и
- развој туризма прилагођеног потребама туристичких тржишта и локалног становништва, али и захтевима које транзит на коридору поставља у погледу удобности и безбедности путовања.

Основни задаци у изради Просторног плана су:

- резервисање простора за објекте државног пута ІБ реда и утврђивање услова и мера за заштиту и рационално коришћење простора у његовом ширем заштитном појасу и зони утицаја;
- ублажавање развојних, физичких (просторних) и еколошких конфликта између пута (коридора), осталих површина посебне намене и непосредног окружења;
- обезбеђење услова за квалитетно саобраћајно повезивање насеља, постојећих и планираних привредних комплекса и зона са државним путем ІБ реда и за развој других саобраћајних праваца који омогућавају повећање квалитета доступности и повезаности насеља и активности у његовом ширем заштитном појасу и зони утицаја;
- утврђивање смерница и основа за измену и допуну важећих и израду нових планских документа, као и даљу разраду на нивоу техничке документације; и
- детаљна регулациона разрада планских решења и утврђивање смерница Просторног плана за директно спровођење, на основу којих се могу издати локацијски услови. Ови елементи за директно спровођење су неопходни за дефинисање просторне, технолошке или функционалне везе коридора државног пута ІБ реда са непосредним окружењем, као и положај и правила уређења, грађења и коришћења објеката и површина у коридору. У ове објекте спадају: деонице пута, функционални пратећи садржаји и пратећи садржаји за потребе корисника ауто-пута за које је урађена пројектно-техничка документација на нивоу идејног решења.

5. ПЛАНИРАНА ПРЕТЕЖНА НАМЕНА ПОВРШИНА

Планска решења и правила уређења и правила грађења пута засниваће се на примени европских и домаћих стандарда и добре праксе, у свим фазама планирања, изградње, експлоатације и одржавања пута.

Резервисање потребне површине за коридор пута утврдиће се применом следећих критеријума: задовољење просторних услова за смештање и изградњу планираног пута; утврђивање заштитног безбедносног растојања осталих намена и активности у простору ради њихове заштите од негативних утицаја од објеката пута на животну средину, у првом реду од буке и аерозагађења; и обезбеђење заштите основних функција у експлоатацији објеката пута

од негативних утицаја из окружења, у првом реду од непланске изградње, неконтролисаног одлагања отпада и других активности.

Посебан акценат ће бити на безбедности, и то на начин да се са високим степеном поузданости гарантује сигурност учесника у саобраћају и материјалних добара од евентуалних хаварија.

Размештај пратећих садржаја пута утврдиће се на начин да задовољи функционалност у погледу задовољења основних захтева садашњег и пројектованог саобраћаја, комфора корисника пута и комфора корисника пратећих садржаја, уз уравнотеженост и равномерност размештаја функција на целој деоници пута, као и поштовању оптималних функционалних растојања између пратећих објеката.

Планиране активности на реализацији деонице државног пута IB реда представљају функционално и технички усаглашен део ширег стратегијског одређења постизања већег степена функционалне интегрисаности планског подручја и његово саобраћајно повезивање са регионалним и међународним окружењем.

5.1. Концепција техничког решења

Израдом и усвајањем Просторног плана подручја посебне намене инфраструктурног коридора државног пута IB реда Параћин-Зајечар-Неготин обезбедиће се неопходни плански и просторни услови за повезивање коридора X (аутопут E-75) и коридора VII (река Дунав), односно коридора X и државних путева IB реда бр. 36 и бр 35 који представља тзв. „Тимочку магистралу” и повезује планско подручје са осталим деловима Србије као и са Бугарском и Румунијом. Поред бољег повезивања са непосредним и ширим међународним окружењем, најзначајнији интрарегионални ефекти реализације коридора огледају се у побољшању регионалне позиције у домену приступачности и у саобраћајном растеређењу урбаних подручја (пре свега обилазницом Зајечара али и других мањих насеља).

Планирана траса државног пута IB реда почиње од постојеће петље „Параћин” на аутопуту E-75 деоница Београд-Ниш (km 740+462) и пружа се дуж постојећег државног пута IB реда бр. 36 до Зајечара, кроз територије општина Параћин и Бољевац (обилазећи грађевинска подручја појединих насеља), односно града Зајечара. За део трасе преко превоја Честобродица, у склопу израде идејног решења, истражиће се најповољнија могућност његовог пролаза. У наставку, непосредно испред града Зејечара, траса напушта постојећи коридор и обилази грађевинско подручје Зајечара, добијајући улогу западне обилазнице. Након тога планирана траса се даље пружа ка северу и Неготину дуж коридора државног пута IB реда бр. 35, кроз територије градова Зајечар и Бор, као и општине Неготин. Овај део трасе пута се највећим делом поклапа са постојећим државним путем IB реда бр. 35 и завршава се на уласку у Неготин.

На подручју Просторног плана, за читаву трасу државног пута IB реда, планира се и пројектује траса пута за рачунску брзину од 80 до 100 km/h.

Због потребе униформисања елемената попречног профила на целој траси, уз уважавање прописаних параметара из важећег Правилника о условима које са аспекта безбедности саобраћаја морају да испуњавају путни објекти и други елементи јавног пута („Службени гласник РС”, број 50/11), приликом израде планских решења примењиваће се следећи основни технички елементи: ширина возне траке 4x3,50 m; ширина ивичне траке 4x0,50 m; ширина разделне траке 1x3,00 m; ширина банке 2x1,50 m; ширина уливно/изливне траке 3,50 m; ширина додатне траке на нагибима 3,50 m.

На деловима трасе где се планира изградња сервисних саобраћајница биће планиран коловоз сервисне саобраћајнице од 5,50 m.

Предметна деоница пута се може поделити на поддеонице које се налазе ван подручја насеља и поддеонице које се налазе на подручју насеља (односно тангирају грађевинска подручја). Доминантна функција на подручју насеља јесте вођење транзитних токова и преко раскрсница повезивање путне мреже насеља са путем. Положај раскрсница мора бити

усклађен са функционалним рангом пута са једне, и потребама развоја насеља и привреде, са друге стране.

С обзиром на ограничења, захтеве и утицај на простор (и мрежу саобраћајница нижег реда) које за собом повлачи изградња предметног државног пута резервисаног за моторни саобраћај, у плану ће се детаљно анализирати потребе повезивања предметне саобраћајнице са постојећом и планираном мрежом државних и локалних категорисаних и некатегорисаних саобраћајница, при чему ће се користити принцип планирања што је могуће мањег број чворишта, док ће се саобраћајне потребе стамбених, привредних и пољопривредних објеката и зона разрешавати развијањем паралелних сервисних саобраћајница.

Поред денивелисаних укрштаја, сагледаће се сва друга постојећа чворишта и укрштаји са мрежом локалних категорисаних и некатегорисаних саобраћајница, атарских и приступних саобраћајница. При томе планска решења ће бити базирана на следећим препорукама:

- површинске укрштаје са разменом токова уколико су неопходни планирати на растојањима не мањим од 2-3 km;
- постојеће урбане садржаје са постојећом орјентацијом приступа на предметни пут организовати повезивањем на сервисне саобраћајнице, а сервисне саобраћајнице водити до чворишта на којима ће бити дозвољена измена смерова или их везивати на основни путни правац по принципу омогућавања само десних скретања, односно улив/излив;
- на деловима трасе са изразито пољопривредном наменом површина и у зависности од орјентације парцела и просторног размештаја постојећих атарских путева обезбедити у оквиру граница јавне површине додатне просторе за сервисне саобраћајнице или атарске путеве који ће се повезивати на постојећу мрежу. Поред тога пажљивом разрадом осовине и нивелете омогућити денивелације у односу на постојеће категорисане или некатегорисане саобраћајнице;
- могућности повезивања садржаја уз основни путни правац по принципу само улив/излив и евентуалног лоцирања полукружних окретница на погодним местима, у циљу смањења броја чворишта са прекидањем саобраћаја и кретања корисника у нежељеном смеру;
- приликом разраде површинских чворишта у наведеним условима, предност давати решењима кружних раскрсница; и
- приликом разраде денивелисаних чворишта предност давати решењима са олакшаном изменом смера возње.

5.2. Концепција планиране намене површина и режима коришћења простора у коридору пута

Коридор планираног пута пружа се углавном дуж равничарског и брдско-долинског земљишта а на појединим деоницама и преко брдско-планинског рељефа.

Просторним планом ће се утврдити коридор пута у укупној ширини од 100m до 300m.

У коридору пута налазиће се следећи *појаси заштите*, и то:

- 1) *појас пута (путно земљиште)* – чини земљиште потребно за изградњу пута, раскрсница, денивелисаних укрштања и пратећих садржаја. Појас пута се утврђује као земљиште јавне намене и имаће ширину од 30 до 70 m, у зависности од конфигурације терена и услова за изградњу објеката пута. Граница појаса пута јесте уједно и регулациона линија;
- 2) *заштитни појас* – чини земљиште за које се одређује строго контролисани режим коришћења (обострано) у циљу заштите функције пута. Заштитни појас се утврђује као земљиште остале намене и има ширину од 20 m од границе појаса пута. У зонама раскрсница, пратећих садржаја и појединих објеката пута, као и у обухвату грађевинског земљишта насеља, заштитни појас се може сужавати и проширивати;

3) *појас контролисане изградње* – чини земљиште у режиму контролисане градње и заштите животне средине (обострано). Појас контролисане изградње се утврђује као земљиште остале намене и има ширину од 20 m од границе заштитног појаса.

У коридору пута по питању дефинисаних појаса заштите могућа су специфична одступања у зависности од карактеристика објеката пута.

Просторним планом ће се успоставити следећи основни *режими коришћења и уређења простора у коридору пута*, и то за:

1) *појас пута* - успоставља се режим забране изградње свих објеката који нису у функцији изградње трасе и објеката пута, раскрсница, денивелисаних укрштања и пратећих садржаја;

2) *заштитни појас* - успоставља се режим строго контролисаног коришћења простора, којим се:

- забрањује отварање рудника, каменолома и депонија комуналног и другог отпада;
- дозвољава изградња, односно постављање водовода, канализације и других објеката техничке инфраструктуре по претходно прибављеним условима и сагласности од стране предузећа надлежног за реализацију и газдовање путем;
- не дозвољава се изградња нових објеката, изузев објеката коју су у функцији пута, а простор се може користити као шумско и пољопривредно земљиште; и
- на грађевинском, шумском и пољопривредном земљишту дозвољава се реконструкција и санација постојећих објеката, без могућности промене габарита и волумена, уколико не угрожавају функцију пута и уколико техничким решењима може да се обезбеди адекватна заштита од негативних утицаја пута (од буке, вибрација и аерозагађења), а по претходно прибављеним условима од стране предузећа надлежног за реализацију и газдовање путем;
- за све постојеће стамбене објекте, обавезна је адекватна заштита од негативних утицаја пута (од буке, вибрација и аерозагађења).

3) *појас контролисане изградње* - успоставља се режим контролисаног коришћења простора, којим се:

- не дозвољава изградња следећих објеката: депонија комуналног и другог отпада, рудника, каменолома, кречана, циглана, сточних пијаца, кванташких пијаца и других објекти за која се ограничења утврде у складу са посебним прописима;
- дозвољава развој постојећих и нових активности које нису у колизији са функционалним и техничким захтевима постојећих и планираних саобраћајних и техничких инфраструктурних система од националног и регионалног значаја;
- за проширење и реконструкцију постојећих и изградњу планираних производних, складишних, дистрибутивних, услужно-трговинских и других капацитета утврђује обавеза израде процене утицаја на животну средину, којом ће се, поред прописаног садржаја, обухватити и утицаји тих објеката на и од пута, с тим да трошкове спровођења свих мера заштите животне средине сноси инвеститори тих објеката;
- приоритет у коришћењу простора обухваћених делова постојећих и планираних индустријских зона даје складишним капацитетима, логистичким центрима, комерцијално-прометним и саобраћајним услугама, регионалним трговинским центрима и сличним садржајима.

6. ОЧЕКИВАНИ ЕФЕКТИ ПЛАНИРАЊА У ПОГЛЕДУ УНАПРЕЂЕЊА НАЧИНА КОРИШЋЕЊА ПРОСТОРА

Просторним планом обезбеђује се плански основ за реализацију државног пута IB реда Параћин-Зајечар-Неготин. Спровођењем плана очекују се следећи општи ефекти уређења и коришћења простора:

- обезбеђење планског основа којим се резервише простор за етапну изградњу деоница пута;
- установљавање зона заштите и успостављање одговарајућих режима коришћења простора у коридору пута, са циљем спречавања конфликта у простору, могућих последица акцидента на путу и негативних утицаја на окружење;
- омогућавање планског развоја других инфраструктурних система у условима контролисаног коришћења простора у коридору пута;
- максимално очување и мониторинг могућег утицаја пута на здравље локалног становништва, биодиверзитет, природне ресурсе и заштићена природна и непокретна културна добра у коридору и зони његовог утицаја; и
- утврђивање правила уређења и правила грађења у обухвату коридора пута којима је условљено коришћење одговарајућих савремених техничких решења за реализацију трасе и објеката у функцији пута и корисника саобраћаја, која обезбеђују извођење планираног пута уз максимално смањење негативних утицаја и ризика на подручју коридора и зони његовог утицаја.

Непосредни очекивани ефекти планирања коридора пута у погледу утицаја на начин коришћења простора су:

- обезбеђење услова за реализацију путне саобраћајнице великог капацитета и високог нивоа саобраћајне услуге за задовољење очекиваних саобраћајних токова; остварење квалитетније путне везе коридора X са коридором VII (река Дунав), односно коридора X и државног пута IB реда бр. 36 (Параћин – Бољевац – Зајечар – државна граница са Бугарском), односно државног пута IB реда бр. 35 (државна граница са Румунијом/ гранични прелаз Ђердап – Кладово – Неготин – Зајечар/веза са државним путем 36 – Књажевац – Сврљиг – Ниш) који представља тзв. „Тимочку магистралу” и повезује планско подручје са регионалним окружењем;
- обезбеђење економичнијег, ефикаснијег и безбеднијег транспорта, уз растерећење дела постојеће путне мреже и грађевинских подручја насеља (посебно Зајечара);
- развојно-пропулзивна улога на развој и уређење мреже/системе насеља и промене демографских кретања, која има вишеструке и, донекле, супротне утицаје (од фактора „условне” деструкције услед проласка пута и заузимања дела грађевинских и пољопривредних површина, до стимулативних фактора опстанка и развоја насеља према моделу интегралног урбано-руралног развоја), којим се обезбеђује економски просперитет и демографска стабилност становништва, на бази успостављања комплементарних односа између пољопривредних и непољопривредних делатности;
- непосредни подстицај за привредни развој подручја и обезбеђивање већег степена функционалне интегрисаности у оквиру планског подручја, посебно у непосредном окружењу државног пута (од Коридора X дуж Тимочке развојне осовине);
- јачање привредне конкурентности и територијалне кохезије Тимочке крајине након реализације пута, које ће утицати на подизање тзв. „степен инвестиционе привлачности” окружења (побољшања „регионалног профила”), у првом реду за развој активности и функција којима ће се валоризовати погодности положаја у коридору пута и других инфраструктурних система.

У Београду, октобра 2020. године

Обрађивач Просторног плана:

Институт за архитектуру и урбанизам Србије
 Директор
 др Саша Милијић, научни саветник